

نگاهی به سیره تبلیغی امام جواد علیه السلام

مشخصات کتاب

عنوان : نگاهی به سیره تبلیغی امام جواد(علیه السلام)

پدیدآورندگان :

محمد حاج اسماعیلی (پدیدآور)

امام نهم محمد بن علی (ع) (توصیف گر)

ناشر: محمد حاج اسماعیلی

نوع : متن

جنس : مقاله

الکترونیکی

زبان : فارسی

توصیفگر : مجاهده

سیره امامان

مقام امامت

تبلیغات

ویرایش : -

خلاصه :

مخاطب :

اهل بیت امام جواد

زندگانی سراسر افتخار پیامبر اسلام و ائمه‌ی هدی (صلوات الله علیهم اجمعین) از زوایای مختلف قابل بررسی است. روش تبلیغی معصومان علیهم السلام نیز مانند دیگر

ابعاد زندگیشان اسوه و الگو به شمار می‌آید. وقتی از این زاویه زندگی این بزرگان را مورد مطالعه قرار می‌دهیم، خود را با وظیفه‌ای سنگین رو به رو می‌یابیم؛ زیرا این نورهای پاک لحظه‌ای از عمل به تکلیف و ابلاغ رسالت الهی غافل نبودند. در سیره‌ی تبلیغی امام جواد علیه السلام، موارد زیر مهم و در خور تامل می‌نماید:

تبلیغ از راه مناظره

اشاره

بارزترین نوع تبلیغ امام جواد علیه السلام مناظره است. مناظره‌های آن حضرت (که از نخستین روزهای امامتش آغاز شد) وی را در تثبیت جایگاه ولایت و امامت، هدایت حق جویان و آشکار ساختن سستی گفتار ستمگران یاری داد. آن حضرت به دو جهت در عرصه‌ی مناظره‌های علمی گام نهاد. نخست نیاز شیعیان که با توجه به سن اندک آن حضرت در پی کشف جایگاه معنوی‌اش بودند و دوم خواست مامون و معتصم که اندیشه‌ی خوار ساختن امام و اثبات الهی نبودن آگاهی‌های وی در سر می‌پروراندند. خلفا می‌کوشیدند با برپا ساختن مجالس مناظره امامان شیعه را رو در روی برخی از دانشمندان بنام زمان قرار دهند تا شاید از پاسخ پرسشی باز مانند و جایگاه معنویشان مورد تردید واقع شود.

اهداف امام در مناظره‌ها

اثبات امامت خود

امام جواد علیه السلام در این مناظره‌ها پیش از هر چیز در پی اثبات حقانیت خود بود. بر اساس گفته‌ی مورخان امام (با آن که هفت سال پیش نداشت) در یکی از محافل به سی پرسش پاسخ داد.

رسوا ساختن دروغ پردازان

امام علیه السلام در مناظره چنان رفتار می کرد که نادرستی فضائل ساختگی خلفا آشکار شود. در یکی از مجالس ها مامون از یحیی بن اکثم خواست پرسشی مطرح کند. یحیی عرض کرد: یا بن رسول الله، بر اساس روایت ها جبرئیل به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله عرض کرد: یا محمد، خداوند سلامت می رساند و می فرماید از ابوبکر پرس آیا از ما خشنود است؟ زیرا من از وی راضی ام؛ در این باره چه می فرمایید؟ امام علیه السلام فرمود: فضل ابوبکر را انکار نمی کنم، ولی آنکه این خبر را روایت کرده باید به خبری که رسول خدا صلی الله علیه و آله در حجة الوداع فرمود توجه کند. حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: لقد كثرت الكذابة على.... دروغ گویان بر من بسیار شده اند و نسبت دروغ بر من فزونی یافته است. پس هر که بر من دروغ بندد، خداوند نشیمن گاهش را از آتش پر می سازد. چنانچه حدیثی برایتان آوردند، آن را به کتاب خدا و سنت من عرضه کنید؛ هر چه با آن موافق بود بپذیرید و آنچه مخالف بود رها سازید، خداوند می فرماید: «ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد» به تحقیق ما انسان را آفریدیم و می دانیم آنچه نفس به او وسوسه می کند و ما از رگ گردن به وی نزدیک تریم. روایتی که شما ذکر کردید، نشان می دهد خشنودی یا ناخشنودی ابوبکر بر حضرت حق پوشیده بود و این نزد عقل محال و ممتنع است»

تبلیغ عملی علیه حکومت مامون

مامون امام علیه السلام را بسیار احترام می نهاد و دخترش ام الفضل را، به رغم مخالفت های گوناگون به عقد وی در آورد. این برخوردها هرگز امام را به دستگاه خلافت خوش بین نساخت. او خلیفه را ستمگر می شمرد و اندیشه ی مخالفت با آن را در سر می پروراند. بنابر این، در نخستین فرصت به بهانه ی حج سمت مدینه رهسپار شد و در آن دیار اقامت گزید. حسین مکاری می گوید: هنگامی که حضرت محمد تقی

علیه السلام نزد خلیفه جایگاهی والا داشت، وارد بغداد شدم و به دیدار وی شتافتم. چنان می‌اندیشیدم که حضرت دیگر به مدینه باز نخواهد گشت. چون این امر را به خاطر آوردم، امام علیه السلام سر فرو افکند. اندکی بعد سربلند کرد و در حالی که رنگ مبارکش زرد شده بود، فرمود: حسین، نان جو و نمک نیم کوب در حرم رسول الله صلی الله علیه و آله از آنچه مشاهده می‌کنی برایم بهتر است.

پدید آوردن حوزه‌ی علمی

پرورش دانش پژوهان روشن بین نیز در شمار روش‌های تبلیغی امام نهم علیه السلام جای دارد. آن حضرت ضمن پاس‌داری از حوزه‌ای که امام صادق علیه السلام بنیان نهاده بود، دویست و هفتاد شاگرد تربیت کرد که گروهی از آنان نیز از شاگردان امام هشتم شمرده می‌شدند.

اعزام نماینده

امام نهم علیه السلام برای خنثا ساختن تبلیغات شوم بنی عباس و ارائه‌ی اسلام راستین به مردم، نمایندگان به مناطق مختلف گسیل می‌کرد. این نمایندگان، کارگزاران امام علیه السلام شمرده می‌شدند و در مراکزی چون اهواز، همدان، سیستان، بست، ری، بصره، واسط، بغداد، کوفه و قم زمینه‌ی اتحاد شیعیان و پیوند آنها با معصوم را فراهم می‌آوردند. امام علیه السلام همچنین به پیروانش اجازه می‌داد درون دستگاه حکومت نفوذ کنند و پست‌های حساس را در دست گیرند. «محمد بن اسماعیل بن بزیع» و «احمد بن حمزه قمی» از این فرصت بهره بردند و با رسیدن به موقعیت‌های ممتاز حکومتی در مسیر خدمت به دین و دین‌داران گام برداشتند. «حسین بن عبدالله نیشابوری» حاکم «بست» و «سیستان» و «حکم بن علیا اسدی» حاکم «بحرین» نیز از یاران حضرت شمرده می‌شدند و خمس دارایی‌شان را نزد وی گسیل می‌کردند.